KARİKATÜRK

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ HABER BÜLTENİ
Ayda bir yayımlanır.
Çizgi, yorum, görüşler kişilere aittir

YAYIN KURULU
Metin PEKER, S. Sami CANER, Ahmet ERKANLI, Kemal URGENÇ, Cem K. ÖNGÜ

EDİTÖR
B. Sadık ALBAYRAK

GRAFİK TASARIM
Kemal URGENÇ

KATKIDA BULUNANLAR
Erdoğan BAŞOL, Yener ÇAKMAK

YAZIŞMA ADRESİ
Karikatürcüler Derneği,
Alemdar Caddesi Yerebatan Sarnıcı Çıkışı 34410
Sultanahmet-İstanbul, TÜRKİYE
Tel: (0212) 513 60 61 **Faks:** (0212) 527 26 18

DERNEK BANKA HESABI
Karikatürcüler Derneği, Emlakbank İstanbul Bahçekapı Şubesi hesap no: 000 30407

İRTİBAT BÜROLARI
ANKARA: Metin PEKER, Konur Sok. 31/10 Kızılay - ANK. Tel / fax: 0312-417 37 28

TRABZON: Adnan TAÇ, Kunduracılar Cd. Neşe Sk. No: 1/3 TRABZON, Tel: 0462-326 70 71

ANTALYA: Cihan İŞBAŞI, Atatürk Kültür ve Sanat Mkz. Karikatür Evi, TRT Cad. - ANTALYA, Tel: 0242-243 43 75, faks: 247 15 57

İZMİR: Cem KOÇ, P.K.6 35252 Konak, İZMİR, Tel / fax: 0 232 489 64 35 - 489 52 68

BURSA: Mümin BAYRAM, İncirli Cd. Zeynep Apt. No: 110/16 16350 BURSA

BASKI
Onsel Ofset, Tel: (0212) 527 80 03

INTERNET ADRESLERİ
15. Nasreddin Hoca Sergisi:
(http://www.netrail.net/~ertem/hoca.html)
1.Nehar Tüblek Yarışması Sergisi "Kahvehaneler":
http://www.netrail.net/~ertem

Karikatürk 98 albümü hazırlanıyor

Derneğimiz bu yıl Karikatürk 98'i 1 Nisan'da başlayan Mizah Haftası'nda çıkarmayı hedefliyor.

Bunun için bütün üyelerimizin Karikatürk 98'de yayımlanmasını istedikleri siyah beyaz bir karikatürlerini en geç 1 Mart 1998 tarihine kadar, derneğimize ulaştırmaları gerekmektedir.

İlk karikatürler gelmeye başladı, ancak albümün zamanında yetiştirilebilmesi için bütün karikatür sanatçılarımızın yapıtlarını biran önce göndermelerini bekliyoruz.

Bu yıl da siyah beyaz hazırlanacak albüm için, karikatürlerin siyah beyaz çalışılması ve A3 boyutunu aşmaması gerekmektedir.

1 Mart 1998 tarihinden geç gelen karikatürler Karikatürk 98'e alınmayacaktır.

Proje Komisyonu buluşması

Dernek Proje Komisyonunun ilk sohbeti gerçekleşti. 9 Ocak Cuma 1988 günü saat 19.30'da, Toplumsal Araştırmalar Vakfı salonundaki buluşmada, Karikatürcüler Derneği'nin Mizah Haftası etkinlikleri de konuşuldu.

Bundan böyle bu toplantıların Karikatürcüler Derneği'nin Yerebatan sarnıcı çıkışı'ndaki sanat galerisinde her ayın ikinci cumartesisi saat 13.00'de yapılması kararlaştırıldı. Yeni buluşma 14 Şubat Cumartesi günü saat 13.00'de dernekte yapılacaktır. Bütün karikatür sanatçılarını bekleriz.

Ödentilerinizi Karikatürcüler Derneği banka hesabına yatırabilirsiniz

Sayın üyelerimiz,

Bilindiği gibi dernek çalışmalarının yürütülmesinde yıllık ödentileriniz büyük önem taşımaktadır. Maalesef, üyelik ödentilerinin tahsilatı gereği gibi yürütülememektedir. Bu nedenle birçok üyemiz yıllık ödentilerini aksatmaktadır. Bu yüzden derneğimizin önemli altyapı eksiklikleri bir türlü tamamlanamamakta, kimi etkinliklere katılmamız zorlaşmaktadır. Sözgelimi, her ay elinize geçen bültenimizin baskı ve posta gideri yaklaşık 150.000 TL'yi bulmaktadır. Üyelerimizden, ödenmemiş 1997 ve 1998 yıllık ödentilerini acil olarak beklemekteyiz. Ödentilerinizi ve bağışlarınızı Karikatürcüler Derneği, Emlakbank İstanbul Bahçekapı Şubesi 000 30407 no'lu hesaba yapabilirsiniz.

Sevgi ve dostlukla.

Ali Ulvi "Vaktimi üç şeye ayırdım okumak, çizmek, yaşamak"

Çizgileriyle, her zaman emeğiyle yaşayan halkın, özgürlüklerin, adil bir düzenin, aydınlığın saflarında yer alan Ali Ulvi, sanatı üzerine özlü düşünceler de ortaya koydu. Çeşitli söyleşilerinden seçtiğimiz bazı düşüncelerini aktarıyoruz:

"Karikatürcü, bütün sanat dallarından etki alır. Bu bilinçli de olabilir, bilinçsiz de olabilir. Karşılıklı bir etki sözkonusu. Ama şiirle karikatür arasında çok büyük bir yakınlık var. Temelde şair de, karikatürist de metaforlardan yararlanıyor. Şair, metaforları sözcük olarak, karikatürist görsel olarak ele alıyor."

"Hem çizgimi hem karikatür anlayışımı değiştirdim 70'li yıllarda. Bu, ağır ağır oldu. Karikatüre doğrudan gelmedim ben. Öncesinde bir resim geçmişim var. Daha sonra karikatüre geçtim. Zaten içimde bir şakacılık var. Fakat bu geçişte çizgilerimi değiştirdim. Yapay bir değişmeydi bu. Benim gerçek çizgim değildi. Karikatür yapıyorsam karikatür böyle olmalı şeklinde bir zorlamanın sonucuydu. Uzun yıllar böyle çizdim. İki ayrı çizgim oluştu. Resme özgü olan çizgi ve karikatüre özgü olan çizgi. Bir gün Tonguç, karaladığım bir desene bakarken, 'Yahu' dedi, 'Senin bu çizgin çok güzel. Karikatürdeki çizgin böyle iyi değil. Niye bu çizginle çizmiyorsun? Senin doğal çizgin bu. Üstelik çok daha güzel.' Birdenbire kafamda bir ışık yandı. Tonguç doğru söylüyordu. O çizgi daha güzeldi. Asıl çizgime döndüm."

"Batı'da karikatür 1945'te Steinberg'in etkisiyle yazısıza dönüştü. Bu etki, bir-iki yılda dünyaya yayıldı. Orhan Veli'nin bir yazısı çıkmıştı Varlık'ta. Türkiye'de hiç kimse yazısız karikatür yapmıyor daha. 1947'de Varlık dergisinde Orhan Veli, 'Bizdeki karikatüristler karikatürden anlamıyorlar' diyor, 'İki adam yapıyorlar, altına da iki laf yazıyorlar. Çizgiye hiç ihtiyaç yok. Bütün espri yazıda. Halbuki karikatür, esprisi çizgisinde saklı mizahtır. Karikatür çizeceksiniz, mizah çizgide olacak.' Çok gönendim bunu duyunca. Çok sevindim ve karikatüre bilinçli olarak bu şekilde başladım. Uzun zaman sonra şunu farkettim. Çizdiğim karikatürün içinde yazı yok. Altında da yok. Ama yine de karikatür yazısız değil. Fakat Batı'da yazısız karikatürü başlatan çizerler, herhangi bir siyasal ya da sosyal olayı yorumlamıyorlar. Biz, yöntemi siyasi ve sosyal karikatüre almışız. Ama siyasal karikatürün yaslandığı, ilham aldığı olayla birlikte okunduğunu farkettim. Karikatür, o günün güncelliğinde anlamlı. Demek ki karikatür yazısız değil. Yazısı okuyucunun kafasındaki güncel bilgi. Hem esprimin hem çizgimin değişmesi bu gerçeği kavradıktan sonradır. Güncel bilgiye dayanarak karikatür yapıyorum ve o karikatür yazısız değil. O zaman ben açıkça yazıyı yazarım. Ama ben karikatür sanatıyla ilgili bir şey yapmak istersem yazı kullanmam. O zaman çizgiyle anlatırım mizahı."

"Ben vaktimi birkaç şeye ayırdım. Birisi okumak, birisi çizmek, birisi de yaşamak. Bunlardan vakit bulup da albüme, sergiye zaman ayıramadım. Bana çizeceğim karikatür heyecan veriyor, daha önce çizdiğim değil. Çizdiklerimi toplayıp sergi açmak ilginç gelmiyor. Yaşım geldi 71'e, biraz geciktiğimi hissediyorum. Aslında bir albüm sahibi olmak gerekir. Birçok yayınevinden 'Albüm çıkaralım, karikatürleri biz seçeriz, sizin zaman ayırmanıza gerek yok' gibi teklifler de geldi. Başkasının da seçmesine rıza göstermiyorum."

'Aydınlanmadan yana savaşım verdi'

Turhan Selçuk - Günlük karikatürlerine Cumhuriyet'te başladı, Cumhuriyet'te bitirdi. Aynı gazetede sanatını noktalayan tek karikatürcümüzdür Ali Ulvi. Yoz laşmış bir politika alanında aydınlanmadan yana savaşım veren yarım yüzyıllık bir dostu, bir arakadaşı, bir meslekdaşı kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyorum. Türk karikatürü bir büyük değerini yitirdi.

Semih Balcıoğlu - Çok üzgünüm. Türk karikatürü çok başarılı bir emekçisini kaybetti. Yarım asırdan fazla bir süredir karikatürümüze renk katan Ali Ulvi, bu başarılı çalışmalarından sonra yıllarca Türk okurunun ve Türk karikatürseverinin belleğinden çıkmayacaktır. Acımız büyüktür. Tüm camiaya başsağlığı diliyorum.

Ferit Öngören - Cemal Nadir, Ramiz çizgisinde Türk karikatürü büyük bir çizgisini daha yitirmiştir. Cumhuriyet ile özdeşleşmiş usta bir gazete karikatürcüsü olan Ali Ulvi kendi başına bir gelenek yaratmıştır. Ben de by-pass ameliyatı geçirdiğim için hastaneye yatmadan önce benimle görüşmek istemişti. Bu son sohbetimiz çok anlamlı bir kültür konusudur. Bana eliyle başbakanlar çizdi. Kendisinin o başbakanlardan daha değerli olduğunu biliyordum, ancak bu kadar acele gideceğini hiç bilmiyordum. Herkese başsağlığı dilerim. Cumhuriyet gazetesinin başı sağolsun. Ağzım toprak doludur, fazla konuşmak istemiyorum.

Metin Peker - Ali Ulvi, gerek kişiliği gerekse sanatıyla hepimize örnek olmuşbir büyüğümüzdü. Ali Ulvi'nin çizgilerinde dürüstlük, namusluluk, devrimcilik ve yurtseverlik hep önde idi. Karikatür sanatı ve karikatür sanatçıları çok değerli bir büyüğünü kaybetti. Ailesine, Cumhuriyet gazetesi çalışanlarına ve karikatürcülere başsağlığı diliyorum.

Herkes bakıyor, Selçuk görüyor

Celal Üster

Onat Kutlar, Selçuk'u, Saint -Exupery'nin Küçük Prens'ine benzetirken, onun birkaç yıl sonra bir gökfizikçisiyle ortak bir kitap çalışmasına gireceğini; gökyüzünün, yıldızların, sözcüklerin gökyüzüyle ilişkilerinin yeralacağı, sonsuz mavilerin egemen olacağı bir kitabı oluşturmaya koyulacağını bilmiyordu elbette. Selçuk'un çizdiklerinin, insanlara hayattaki en iyi şeylerin en basit şeyler olduğunu anımsatan, belki büyüklerle çocuklar arasındaki bakış sınırlarını ortadan kaldıran çizimler olduğunu yakalamıştı. Aslında John Berger da Selçuk'un şeytaniliğinden yola çıkarken bile Onat'la aynı yere varıyordu sonunda: "Selçuk şeytanidir, ama onun şeytanı başkaldırıcıdır. Ve iyilere yardım eder. Ancak çocuklar yakalayabilir öyle bir şeytanı." Evet, savaşların, soykırımların, haksızlıkların, ırkçılıkların açmazlarını zekice ayrıntılarla açığa vuruveren, çağdaş teknolojinin her biri birer robot olan ürünlerine ve sıradan hayatların sıradan özelleklerine eleştiren, şaşıran ve hayranlık duyan gözlerle bakan bir şeytan. Gene Onat'ın sözleriyle, "Sıcak, sevecen, muzip. Ama aynı zamanda, evrensel çapta müthiş bir humanist."

Selçuk, 1978'den bu yana Paris'te. 1979'dan beri başta "Le Monde", "Le Monde Diplomatique", "Le Nouvel Observateur" olmak üzere birçok dergi ve gazetede düzenli olarak desenlerini yayımlıyor. Yapıtları kitaptan dergi kapaklarına, kendi desen albümlerinden çocuk kitaplarına, kartpostallardan afişlere sonsuz çeşitlilikte uzanıyor. Türkiye'den Fransa'ya, Almanya'dan Japonya'ya, birçok ülkede desen albümleri, çocuk kitapları, kartpostal dizileri yayımlandı, sergilerine sergi katalogları eşlik etti. Ama, kısa bir süre önce Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan "İz" adlı albümü, kendi eliyle süzüp seçtiklerinden oluşuyor. Selçuk'un "çizgi"sinin 25 yıllık serüveninin "iz"leri düşmüş bu koca albüme.

Albümün daha başlık sayfasında, kapalı bir kitabın aralanmış sayfaları arasından bakan "Selçuk mavisi" bir göz. "İz" yazısı da aynı mavide. (...)

Selçuk'un "çizgi tufanı"na hazırsınız artık. Dudaklar, ağaçlar, eller, yumurtalar, kitaplar, kafalar. Hepsi de durmadan bir başka şeye dönüşürken/dönüştükçe kendilerini daha derinlerde açığa vuran "şey"ler. Abidin Dino'nun dediği gibi, insanlara, yalnızca insanlara da değil, çevresindeki bütün nesnelere oburca bir ilgiyle bakıyor Selçuk. Sonra, gördüğü herşey, desenlerinde bir başka şeye, bir bedene, bedenin çeşitli parçalarına dönüşüyor. Bir nesne başka bir nesnenin parçası oluyor. İnsanları ve nesneleri, alışılmış yerlerinden kopartıp, hiç alışılmamış ortamlara yerleştiriyor. Fotoğrafı çekilemeyecek görüntüler oluşturuyor. Hepimiz bakıyoruz, Selçuk görüyor. Ve sonunda, onun yarattığı, ama aslında yaşadığımız dünyanın gizlerini gerçek dünyadan çok daha iyi gösteren bir başka dünya çıkıyor ortaya.

Yeni Yüzyıl

karikatürk-4

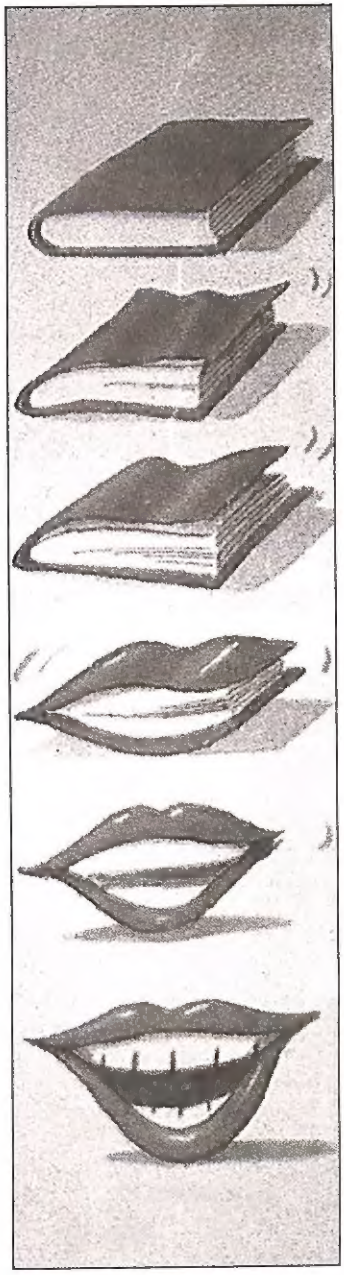

Varsa Olay Çizmek Kolay: Futbol 90 dakika tekmili birden

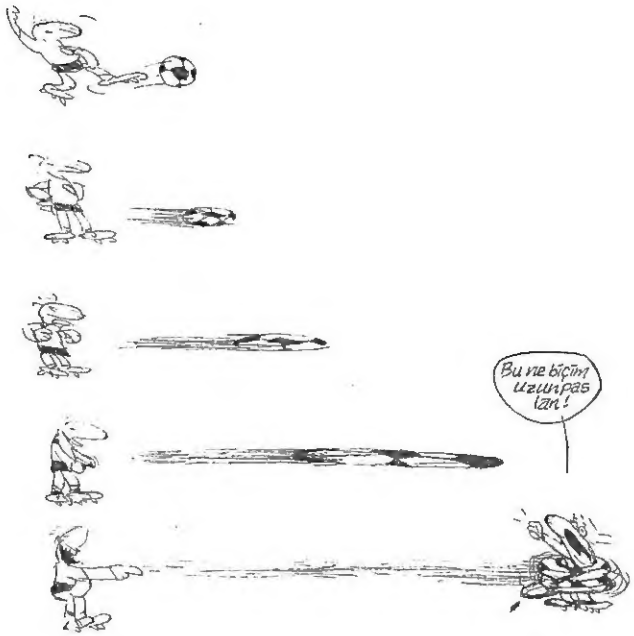

Raşit Yakalı

41 yıldır çeşitli yayan organlarında, özellikle Akbaba ve Tercüman'ın spor sayfalarınnda karikatürlerini gördüğümüz usta çizer Cafer Zorlu bir zoru daha başararak "Varsa Olay Çizmek Kolay - Futbol 90 dakika tekmili birden" adlı karikatür albümünü yayamladı. Kuşe kağıdına baştan sona renkli basılan albüm 27x20 cm boyutlarında. 100 sayfadan oluşan albümde 125 karikatür bulunuyor. Ayrıca, albüme futbol dünyasının ünlüleri de portre karikatürleriyle renk katıyor.

1926 yılında İnegöl'de doğan sanatçının ilk hatırladığı şey, annesinin onun elinden tutup İsmet Paşa mektebine kaydettirmesi, bu mektepte hocası Ali Turan Bey'den resim ve karikatür konusunda bilgilenmesi. Hocasının tahtaya bir kanarya resmi yapmasıyla Fenerbahçe takımı taraftarlığının başladığını da unutmuyor.

"İlk karikatürlerim Dolmuş dergisinde yayımlandı ve bir tabak kuru fasülye karşılığında profesyonel oldum. Daha sonra 400 lira maaşla Yusuf Ziya'nın Akbaba'sına transfer oldum. Rahmetli Ortaç beni orta sahada oynattı ama ara sıra sarı kart göstermekten geri kalmadı. 41 yıldır çiziyorum, sayısız ödüllerim var" diyen Cafer Zorlu'ya 41 kere maaşallah.

Yağmurlu bir gün. *Yer: İstanbul Karikatür ve Mizah Müzesi. Kapıdan ıslak paltolu bir adam giriyor. Bu gelen Cafer Zorlu'dur. 2. Serdar Çakırer Karikatür Yarışması jürisinde görev almak için böyle yağmurlu bir günde toplantıya bir saat kala gelecek kadar titizdir. Zorlu ve kuşağının karikatür konusundaki titizliği ne kadar vurgulansa azdır. Çünkü medya çağı bu mesleki titizliği de törpülemekten geri kalmadı ve işi dışında zamanı olmayan sanatçılar çıkardı.*

Roma'da 'çölleşmeyle mücadele' karikatürleri sergisi

Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sekreterliği 29 Eylül-10 Ekim 1997 tarihleri arasında İtalya'nın Roma şehrinde bir etkinlik düzenledi. Dünyanın gittikçe çölleşmekte olduğuna dikkatleri çekmek için yapılan bu çalışmalara 120 ülkeden 1000 delege katıldı. Resmi ve sivil örgütleri bir araya getiren bu organizasyonda, Cartoon Yayıncılık, Karikatürcüler Derneği ve TEMA Vakfı'nın ortaklaşa düzenlediği, ödülü 500 tane ağaç dikimi olan "Doğa ile Barış" karikatür yarışmasına katılan karikatürlerden 30 tanesi de yer aldı. Bunların yanısıra, Muhittin Köroğlu'nun 30 yapıttan oluşan çevre karikatürleri sergisi de aynı etkinlik kapsamında açıldı. Roma sergisinin kitabı da yayımlandı. Cartoon Yayıncılık'tan konuyla ilgili yapılan açıklamada, kitapta karikatürü yayımlanan çizerlere birer kitap gönderileceği bildirildi. Etkinliğin yöneticilerinden Hama Arba Diallo ile Sonia Filippazzi birer teşekkür mektubu yazarak Cartoon Yayıncılık, Karikatürcüler Derneği ve TEMA Vakfı'nı bu sergileri gerçekleştirdiği için kutladı.

Sergi kitabından bazı karikatürleri aktarıyoruz.

MİGUEL PAİVA / BREZİLYA

YAYO-DİEGO HERRERA / KANADA

ANNAMARİA PASSARO / İTALYA

CEMALETTİN GÜZELOĞLU

BEHİÇ AYRANCIOĞLU

MUHİTTİN KÖROĞLU

'Bir dönemi ve kuşaklaşamamış grubunu anlatıyorum'

Kemal Gökhan Gürses

"Seçtiğim simge kargaydı. Neden karga? Eleştirel bir hayvan olarak algıladığım için, siyah tüyleri, kara bir bakışı olduğu ve bir anlamda bir ayrıksılığı simgelediği için. Zaten karikatür olumlu olanı anlatmaz. Karikatür salt eleştiridir. Eleştiri olduğu için de hep eğrilikleri, olumsuzlukları, iğretilikleri arar, bulur, çıkarır, eleştirisini yapar."

•Durup dururken neden 35 yaşınıza taktınız?

–Daha önce de yaşa takmıştım ama, bir yaş koymamıştım. Cumhuriyet'teki bantlarımı "Ağaç Yaşken Eğilir" başlığı altında çiziyordum. O bantlar 12 Eylül sonrasındaki aydın ve yarı aydınları tartışıyordu. Onların umutlarını, umutsuzluklarını ve bir darbe sonucu, bir günde değişen hayatlarını tartışıyordu. Ben bir yaş dilimiyle başlayan, yani gençlik diye tanımladığımız ama, daha çok bir "ait olmama" halini temsil eden bir grubu tartışıyordum. Bu grubun beklentileri, tartıştıkları, yaşadıkları değiştikçe ve geliştikçe, ben de anlattığım hikayeleri değiştirmeye, geliştirmeye başladım. Artık bir yaş sınırı kalmamaya başlamıştı ama, yine de bu değişimi daha dinamik bir biçimde göstereceğimiz yaş grubu olarak gençleri seçmiştim. Cumhuriyet'te bu bantlar yayınlanmaya başladığında yirmi yaşındaydım. Yani kendimi tartışmaya yeni başlamadım. Yaşadığım pratiği, güncelliği o gün de tartışıyordum, bugün de. Ama bugün artık eğilecek, bükülecek bir tarafı kalmamış, otuzlu yaşlarını yarılamaya başlamış bir insan olarak, bugünkü pratiğimi tartışmak için "Şu Benim 35 Yaşım"a başladım.

•"Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemiyle ilgili çizdiğiniz bantta hiçbir umut ışığı yok, müthiş bir karamsarlık ve karanlık var; bu umutsuzluk tablosu neden?

–Haksız mıymışım? Zaman beni istemediğim bir biçimde doğruluyor. Susurluk'un bir noktadan sonra kilitleneceğini herkes biliyordu. Üstelik bu umutsuzluk benim değil bizimdi ve ben sadece çizdim. Hem ben zaten genellikle umutsuz bir insanımdır. Bu umutsuzluk karikatürlerimde de var. "Ağaç Yaşken Eğilir" bandını çizdiğimde, seçtiğim simge kargaydı. Neden karga? Eleştirel bir hayvan olarak algıladığım için, siyah tüyleri olduğu için, kara bir bakışı olduğu ve bir anlamda bir ayrıksılığı simgelediği için obje olarak kargayı seçmiştim. Zaten karikatür olumlu olanı anlatmaz. Karikatür salt eleştiridir. Eleştiri olduğu için de hep eğrilikleri, olumsuzlukları, iğretilikleri arar, bulur, çıkarır, eleştirisini yapar. Umutsuzluk sadece benim Susurluk'a ilişkin duyduğum, hissettiğim bir şey değil, ben her seferinde bir umutsuzlukla buluşuyorum. Bu buluşma anlattığım öykülere, bu öykülerin atmosferine de yansıyor.

•"Şu benim 35 Yaşım"la birlikte içinize kapandığınız, kendi çelişkilerinizi, kompsleklerinizi fazlasıyla öne çıkardığınız söyleniyor...

–Bu bir eleştiriyse, eleştiriye açık olmamızın bir gereği olarak kabul ediyoruz tabii. Ama benimsemiyoruz. Şaka bir tarafa, eğer psikolojik sorunlarımı tartıştığım birtakım bantlar çizdiğim söyleniyorsa, bu, doğru değil. Ben bir dönemi ve o dönemin belki de bir anlamda kuşaklaşamamış bir grubunu anlatıyorum. Bana göre bu grup,

Türkiye'deki bir tür davranış biçiminin modelidir. Ben bu modeli tartışıyorum ve tartışırken de bu model benmişim gibi bir yol izliyorum. "Ağaç Yaşken Eğilir" bandını çizdiğimde, şifresi sadece bende olan, bana göre kimsenin asla anlamayacağı çok şey çizdim. Fakat insanlar fena halde anladıklarını söylediler...

•Kendi sorunlarınızı toplumun ya da bir kuşağın sorunlarıyla çakıştırabildiğiniz, harmanlayabildiğiniz için mi anlaşılıyor, benimseniyorsunuz?

–Ne diyeyim? Teşekkür ederim... bu sizin değerlendirmeniz.

•Hemen her bandınızda, bir yolunu bulup minik elleriyle birlikte, kafasını da uzatan kağıt mendil satıcısı bir çocuk var; bu çocuklar sizin için ne ifade ediyor?

–Çürümeyi!.. O aslında benim yeni kargam... Bize ne kadar eğri bir yaşam sürdüğümüzü anlatıyorlar.

•Bir bakıma vicdanınız mı oluyorlar?

–Olması gereken vicdan ama, değil... Beni ona iten, bir fotoğraf oldu: Bir Afrika ülkesi; kırmızı ışıkta durmuş, camları kapalı bir otomobil, otomobilin içinde son derece bakımlı bir kadın ve yağmurlu havada otomobilin camına dayanmış çırılçıplak bir çocuk; dileniyor... Bu, sanırım bizim yakın zamanda yaşayacağımız bir fotoğraf... Bir dönem Brezilya'da sokak çocuklarını vurdular. Köpek itlafı gibi, sokak çocuğu itlafı yaşandı. Buna da gidebiliriz. bu, ahlaki çizgimizin ve yaşamımızda büyük bir değişimin, zenginleşmenin olduğunu savunduğumuz ve o yüzden sahiplenmeye çalıştığımız gündelik pratiğimizin ne denli büyük bir çürüme içinde olduğunu gösteriyor. Onlar çocuk düşünsenize! Hani biz her şeyimizi çocuklarımız için kuruyorduk, hani bizim için her şey onlardı, geleceğimiz onlardı, hani onlar için yaşıyorduk? Bunun bir yalan olduğunu hepimiz biliyoruz; gözlerimizi ne kadar kapatsak da görüyoruz.

•Şu birilerinin "düşük yoğunluklu" diye tarif ettiği savaşın karikatüre maliyeti nedir acaba?

–Bu "düşük yoğunluklu" savaş, yaşama yayılmış, yaşamın hücrelerine yayılmış... Kağıt mendil satan çocuktan tutun da, benim umutsuzluğumu besleyen belki en gürültülü musluk bu savaştır... Savaş varsa, karikatür yoktur. Savaş, insan duygularının en çok incindiği, tahrip olduğu bir ortamdır ve bu ortamda çizilecek çok az şey vardır...

•Karikatürün toplum içinde nasıl bir yeri olmalı ya da bir yeri olmalı mı?

–Hiçbir yeri olmamalı... Karikatürün iyi, hoş, makul ve geçen herkesin "A, bak karikatür burada oturuyor!" diyeceği bir yeri olmamalı. Biraz akışkan olmalı ve kolayca forma girmemeli. Bir aidiyeti, bir adresi olmamalı. Bakış açısı tek olmamalı. Değişik durumlara değişik bakış açılarını üretebilmesi lazım... Manisa'daki öğrencilerin durumunu yazan-çizen birçok karikatürist, sekiz yıllık kesintisiz eğitime de inanılmaz bir destek sundu. Buna karşı çıkanları da eleştirdiler. Sekiz yıllık eğitimin bazı yönlerini ben de benimsiyorum, destekliyorum da; ama zorunlu bir eğitimden sözediyoruz, zorunlu olarak alıkoyduğumuz liseli gençler varken...

•Bir on sene önceye kıyasla günümüzün mizahı ne durumda, kayda değer bir ilerleme var mı?

–Mizahçının değişen, gelişen kültürü, değişen bazı gerçekliklerle beraber bir yerlere doğru gidiyor. Ama bu herkes için aynı değil... Genelleme yaparsak, Türkiye mizahta modaları takip eden ve moda yaratmak için de genellikle beyaz atlı mizahçısını bekleyen bir çizgi izledi. Zaman zaman böyle beyaz atlı prensler çıktı ve uzun bir zamandır bu beyaz atlı prens bekleniyor ama, daha gelmiş değil.

•Yine bir on seneye göre mizah okuyucusunda bir artma mı, yoksa bir azalma mı var?

–Azalma tabii... Tiraj raporlarına bakarsanız bunu görürsünüz. Hızlı nüfus artışına karşın, tirajda bir artma yok, azalma var. Bir de mizahçının, mizah yaratıcısının okuyucusunun gerisinde kaldığını düşünüyorum. Okurunun gerisinde kalmasını, hem kültürel olarak hem de bu kültürle beraber mizahını inceltme adına pek bir yol katedememesine bağlıyorum. Çok genç ve dinamik bir okur kitlesine seslenen mizahçılar, bu kitlenin gerisinde kaldı.

•Sizin aydınlarla bir sorununuz var ya da size göre aydınlar sorunlu; aydınların senden alıp veremedikleri nedir?

–Önce entellektüel tanımda anlaşmak lazım. Bana göre, entellektüel toplayan, topladıklarını dışlaştıran ve mümkün olduğu kadar zengin bir biçimde dışlaştıran kişi... Farklı alanlarda ve farklı konularda bilgisine ihtiyacımız olan kişi... Bir tür sıcak bilgi dolabı... Bunlar Türkiye'de çok sayıda insandan oluşmuyor. Bunu taklit eden büyük bir kesim var ve bana göre bu kesim de hafif aydın karikatürüdür. Bu aydın karikatürünü entellektüel olarak isimlendirmiyorum ve ne yazık ki Türkiye bir cehalet toplumu, entellektüelin bilgisi herkesi rahatsız ediyor. Bir tepkiyi dile getirmek için zaten sayısı çok az olan entellektüellere "entel" diyorlar. Benim aydınlarla değil, aydın gibi davranan, aydınları taklit edenlerle sorunum var. Ben her zaman tırnak içindeki aydınları, kendilerine rol verilmeden rol çalan bir kesimi eleştiriyorum. Bunlar dejenerasyonu temsil ediyorlar. Ancak kendi eleştirisini yapan, bu eleştiriyi bir gelişme adına yapan insanlardan bir verim bekleyebilirsiniz

Rahmi Batur

Ekgündem, 20 Aralık 1997

2. Serdar Çakırer Karikatür Yarışması'nın sonuçları

Serdar Çakırer anısına Karikatürcüler Derneği ve Karikatür Dergisi'nin düzenlediği karikatür yarışmasının 2.si sonuçlandı. Cafer Zorlu, Mustafa Eremektar, Orhan Enez, Mete Göktürk, Polat Nahabaş, Sema Ündeğer, Erdoğan Başol, İzel Rozental, Kamil Yavuz, Erdoğan Karayel, Murat Özmenek ve Metin Peker'den kurulu yarışma jürisi yaptığı değerlendirme sonucunda Yiğit Özgür'ün karikatürünü birincilikle ödüllendirdi. İkincilik ödülü Ahmet Erkanlı, üçüncülük ödülü Tayfun Akgül'ün karikatürlerine verilirken, özel ödüller ise şu sanatçıların yapıtlarının oldu: Jüri özel ödülü: Necati Abacı, Karikatür Dergisi: Süleyman Halıcıoğlu, Karikatürcüler Derneği: Erkan Yaylalı, genç bir çizere teşvik ödülü: M. Cemal Altınkum.

YİĞİT ÖZGÜR / BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

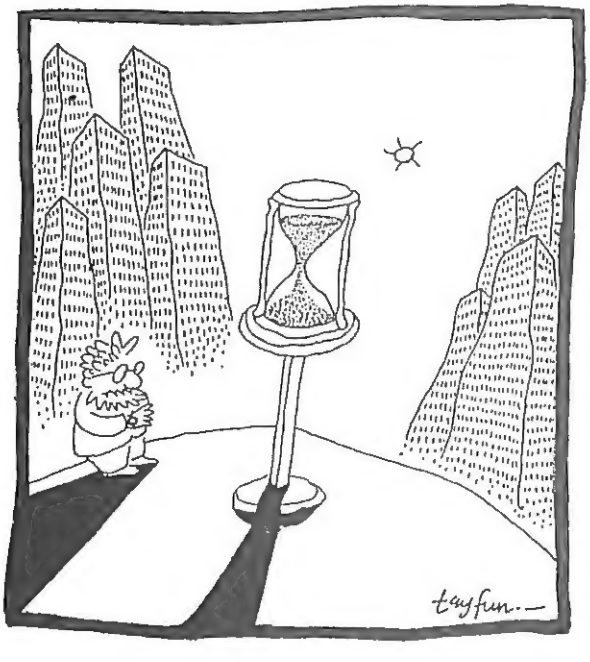

TAYFUN AKGÜL / ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

AHMET ERKANLI / İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

Karikatür ders olmalı mı?

Muhammet Tunçsan

Karikatürk dergisinin Eylül 1997 sayısının arka sayfasında "Karikatür Okullarda Ders Olarak Okutulsun" yazısını şaşkınlıkla okudum. Özel beceri isteyen çalışmalar herkese öğretilemez. Böyle yapılacak olursa haksızlık yapılmış olur. Çizgisi güzel olmayan, beceremeyen bir çocuğu karikatürden yazılı ya da sözlü yaparak kırık not veriyorsunuz: Bundan gülünç bir ders olamaz. Karikatürcülere iyi malzeme olur. Kaldır tahtaya çocuğu: "Çiz yavrum tahtaya bir karikatür "diyorsunuz; o da tahtaya döktürüyor.

Ben öğrenimim boyunca İngilizce dersi gördüm: konuşamadım. Bunu değerlendirdim. Öğrenemedim çünkü ders zorunlu idi. Giderek eğitimciler: beden, resim, müzik ve bunun gibi beceri isteyen derslerin notla değerlendirme dışı yapılmasını savunuyorlar. Böyle bir ortamda, Karikatür dersi konmasını istemek karikatür sanatını "zorunlu ders yaparak", öğrencilerin bu sanattan soğumasına hizmet etmekten başka bir işe yaramayacaktır. Karikatürü zorunlu ders yaparak öldürmeye hakkımız yoktur.

Beceri isteyen dersler, özel kurslar ve okullar açılarak eğitim öğretim yapılmalı. Kurslar çok ucuz olmalı, eğitimin her çeşidi fırından ekmek almak gibi kolay ve basit olmalı. İsteyen istediği becerisini geliştirebilmeli. Ama ulusal eğitim veren, örgün eğitim veren kuruluşlarda böyle bir ders verilmemelidir.

Hem her meslek dalı, "ilköğretim"de kendi meslek dalında eğitim isterse bunun altından kimse kalkamaz. Eğitim örgün eğitim kuruluşlarında bilimsel ve sade olmalıdır. Yoğun ve yorucu eğitim uygulamasını zaten yapmaktayız. Bunu daha karmaşık hale getirmenin bir anlamı yoktur.

Zaten resim dersi karikatür sanatının altyapısını oluşturuyor. Bu dersi not değerlendirmesinden kurtarıp, beceri geliştiren, isteklilere eğitim veren ders haline getirmeliyiz. Her okula hiç yoksa bir resim atölyesi kazandırmalıyız. Bu yapılırsa yeni yeni karikatüristler aramıza katılacaklardır.

Çağdaş yurttaşlar yetiştirmenin tek yolu beceri derslerinde baskı görmeyen, o derslere eğilim duyuyorsa kendisine dersi sevdiren bir yöntemle yaklaşmalıyız.

Daha ileri bir adım olarak: önce bir karikatür okulu daha sonra bir enstitü şeklinde araştırma geliştirme ve arşivleme çalışmalarına gidilirse; gönüllülerle bu sanat daha çağdaş bir zemine oturur.

Abdulkadir Uslu ve Hakkı Uslu isimli karikatürist arkadaşlara "karikatür okullarda ders" olup öleceğine, bağımsız ilelebed payidar kalsın: yaşasın diyorum.

Açıklama

Kamil Yavuz

24. Genel Kurul Tutanağı'nın Karikatürk'ün 46. sayısında yaymalanması neticesinde, hakkımda ortaya çıkan yanlış değerlendirmeyi düzeltmek adına aşağıdaki açıklamayı yapıyorum. Saygılarımla,

24. Genel kurul öncesi rahatsız olduğum bazı sorunlar nedeniyle çıkıp konuşacağımı başta Metin Peker olmak üzere, bazı arkadaşlara söylemiştim. Bu dernek demokratik bir kitle örgütü olduğuna göre bu platformda herkes eleştirisini belli kurallar içinde yapmalıdır diye düşünüyorum... Zaten öyle de oldu.

Özcan Çalışkan kardeşim de benim gibi heyacanlı, yıllar öncesinden bir kuşkusu nedeniyle çıktı, konuştu... Bana karşı eletirisini yaptı. "Karikatürde kopya çekenlerin de atılması lazım. Kamil Yavuz'un gözlerine bakmak istiyorum" dedi. Ben de en arkadaki yerimden "Arkadaşın benim 5 numara miyop gözlerimle ne işi var" demiştim... Bu kardeşimle konuşmak için ara olmasını beklemek gerekir diye düşündüm. Özcan Çalışkan kardeşimle, kendisiyle uzun uzun konuştum. Mesele, benim Samsun Barış Gazetesi'nde Büyük Ödül aldığım 'İskelete dönmüş barış güvercini' karikatürümle ilgiliydi. Uluslararası bir afiş yarışmasından kopya olduğunu iddia ediyordu.

Aynen açıkladım: Karikatürü 1986 yılında çizdim, ilk önce Cumhuriyet gazetesinde yayımlandı. 1987 yılında Bulgaristan Gabrovo'ya gönderdim ve 1991'de Samsun Barış gazetesinde Büyük Ödül aldı. (Kuş iskeleti güvercine ait değildir, bir okul kitabından bakılmıştır.)

Kendisi yaptığı bu konuşma nedeniyle özür de diledi, konu orada kapandı. Ben de kendisine adresimi verdim. Bu afişin bir fotokopisini istedim.

Atilla Özer için de bir suçlama yapılmıştı. Bir usta bunu yayınlatmıştı. sonuçta ne oldu. İki karikatürün de onun olduğu ortaya çıktı. Bu konular çok ince bağlantılı olaylardır. O zaman gelin 1998 yılında biri önderlik yapsın, bu konuda bir sempozyum düzenlensin. Ya da mizah haftası etkinliği içinde bu konuları da tartışalım...

Not: Karikatürk'te konuşmamla ilgili bir diğer konu da yanlış aktarılmış. Satış dükkanına koyduğumuz eserlere "Mal" demiştim. Fakat ben bunu hemen düzelttim.

İranlı karikatürcü Bahram Arjmandnia'nın sergisi

İranlı karikatürcü Bahram Arjmandnia'nın karikatür sergisi Karikatürcüler Derneği'nin Yerebatan Sarnıcı Çıkışı'ndaki Sanat Galerisi'nde 17 Ocak Cumartesi günü saat 14.00'te açıldı. Sanatçının İstanbul'da çizdiği 40 renkli karikatürden oluşan sergi 17 Ocak - 11 Şubat 1998 tarihleri arasında gezilebilecek.

İran'ın Tahran kentinde 1965 yılında doğan Bahram Arjmandnia, üniversitede grafik ve resim eğitimi gördü.

Bir süre resim öğretmeni olarak çalıştı. İran'da yayımlanan Kayhan Caricature ve Tanzeparsi mizah dergilerinde çizdi, bir televizyon kanalında grafikerlik yaptı. Çeşitli uluslararası yarışmalara ve sergilere katıldı.

Bahram
1997

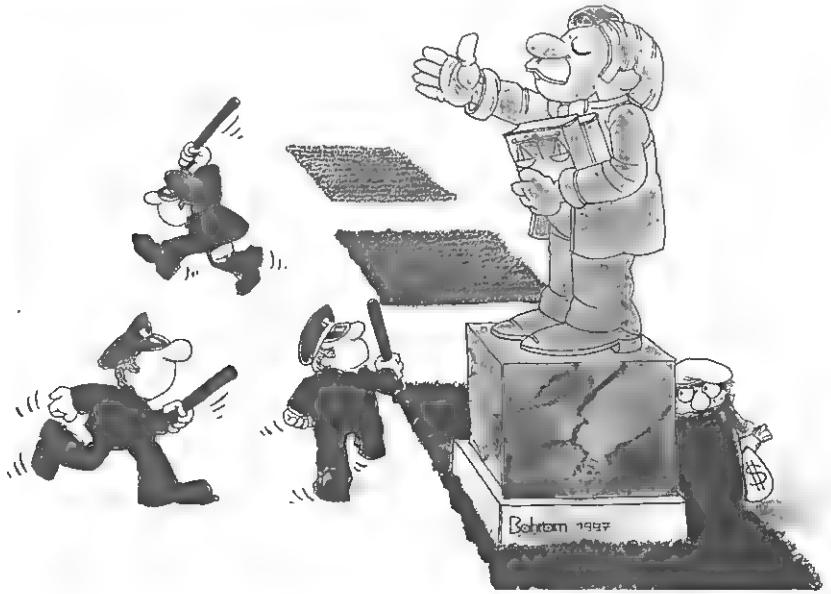
Bahram 1997

Bahram
1997

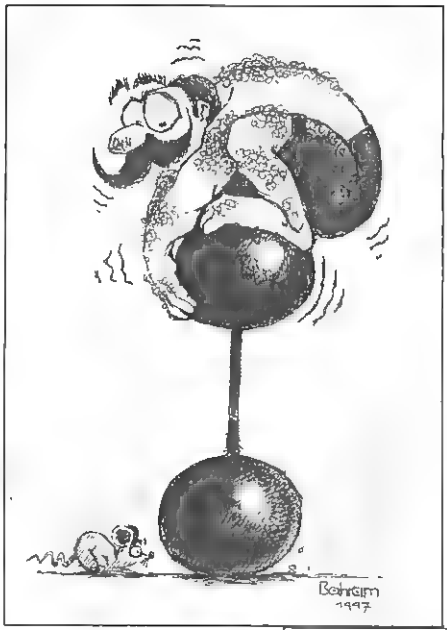
Bahram
1997

New Yorker'ın karikatür editörü Mankoff 'ABD'de de aykırı bir karikatür yüzünden üzerinizde editörlerin baskısını hissedebilirsiniz, reklamcılar eserlerinizi tanıtmayabilirler'

Tayfun Akgül

__Tayfun Akgül__, New York'er dergisinin yeni karikatür editörü __Robert Mankoff__'la New York'taki bürosunda Karikatürk ve Cumhuriyet gazetesi için bir söyleşi yaptı. ABD'nin etkin ve karikatüre geniş yer veren New Yorker dergisinin karikatür editörünün anlattıkları, bu ülkedeki karikatürün durumu konusunda ilginç bilgiler içeriyor.

Robert Mankoff'u ülkemizde tanıyan sanırız çok azdır. ABD'nin önde gelen dergilerinden biri olan New Yorker'ın okurları Mankoff'un çizgilerine 1977 yılından beri aşinadırlar. New Yorker dergisinin okurları isteseler de istemeseler de bu isimle daha sık karşalaşacaklar artık. Çünkü Mankoff bu derginin, -deyim yerindeyse- "Oğuz Aral Abisi" oldu; yani yeni karikatür editörü olarak seçildi. Bu görevi 1973 yılından beri sürdüren bir diğer karikatürcü Lee Lorenz emekli oldu.

New Yorker haftalık bir dergi ve 800 bin adet dağıtılıyor. Dört milyondan fazla okuru olduğu tahmin ediliyor. Çoğunlukla yorum, öykü, şiir, sanat, eleştiri yazıları ile editöryel yazıların yer aldığı bu dergi bol desen kullanıyor ve her sayısında 15-20 kadar karikatür basıyor. Derginin kendisi gibi, yazarları ve çizerleri de kalburüstü sayılıyor. Zaman zaman Gabriel Garcia Marquez gibi uluslararası ünü bulunan yazarların yazı ve öyküleri dergide yer almakta. Cumhuriyet gazetesi çizeri Ali Ulvi Ersoy'un 50'li yıllarda bu dergide yayımlanmış karikatürleri bulunmakta. 1994'te Gürbüz Doğan Ekşioğlu'nun ikisi kapakta olmak üzere üç desen/karikatürü basıldı. New Yorker ile öteki dergiler arasında karikatürcüleri ilgilendiren önemli bir fark var. 80'li yıllardan itibaren öteki dergiler hiç karikatür basmama veya karikatürü azaltma eğilimini benimserken New Yorker karikatüre önem veriyor ve en yüksek telif ücretini ödüyor. Karikatür başına 1000 dolar. Dolayısıyla ABD'deki birçok karikatürcünün veya karikatürcü olma yolundaki gençlerin içine sızmak istedikleri bir hedef oluyor. Bu dergide yayım yapan bir karikatürcü mesleğinde tepeye tırmanmış sayılıyor.

Mankoff kimdi? Nasıl biriydi? Eğitimi neydi? Niye Onu seçmişlerdi? Dünyaya nasıl bakıyordu ve dünya karikatürünü nasıl tanıyordu? Bu soruların yanıtını alabilmek için Robert Mankoff ile Cumhuriyet Gazetesi ve Karikatürcüler Derneği adına görüştüm.

Robert Mankoff ile söyleşi görevini "icra ettiğinin" ilk haftasında sıcağı sıcağına gerçekleşti. Güzel bir Ağustos gününde tam öğle vaktinde Mankoff'un "Cartoonbank" (Karikatür Bankası) adını verdiği üç katlı bir banliyö evinin ofise çevrilmiş garajında yapıldı. Yeni süt beyaz badanalı, duvar dip-

lerinde asılmayı bekleyen çerçevelenmiş özgün karikatürler ve en son teknolojiyi kullanan bilgisayarlarla dolu bir ofise girdiğimizde ayağında sandallar, üstünde vişne çürüğü ütüsüz tişört ve kot pantolonuyla beliren Robert Mankoff ortalığın karışıklığından dolayı özür diledi. Görüşmenin Manhattan'daki New Yorker dergisinde değil de şehir dışındaki garajdan bozma "karikatür bankası"nda yapılmasının bir özel nedeni vardı. Gençliğinden beri bilgisayarlara meraklı olduğunu söyleyen Mankoff 1992'de "Cartoonbank"ı kurmuşve karikatür veri tabanı oluşturmaya yönelik bir girişimde bulunmuştu. Önce New Yorker'a yollanmış ancak basıma kabul edilmemiş karikatürleri derleyip pazarlamayı düşünen Mankoff bu düşüncesini uygulamaya koyduğundan dört yıl sonra şirketinin başında kalmayı becererek ve üstüne üstlük dergide karikatür editörlüğüne de terfi ederek "bankasını" New Yorker'a pazarlamıştı. Mankoff ABD karikatür "pazarının" son yıllardaki en başarılı isimlerinden biri sayılıyordu. Bugüne dek yayımlanmış dört karikatür kitabı var Mankoff'un. Çeşitli karma sergilerde yer almış. Karikatüre merak salan gençler için bir CD-ROM çıkarmış.

Robert Mankoff 1977'den beri New Yorker'a çizdiğini, bugüne dek 560 kadar karikatürünün aynı dergide yayımlandığını söyledikten hemen sonra **"Biliyorsunuz New Yorker'da karikatür yayımlatmak kolay iş değildir."** diyor ve ekliyor: **"Haftada 4 bin ile 5 bin arasında karikatür yollanır dergiye.** Bunlar editör tarafından ön elemeden geçirilerek 30 kadarı aday karikatür olarak saptanır ve derginin gelecek sayısına girecek olan 15-20 karikatürü sanat kurulunca belirlenir. Bu arada eklemek gerekir ki dergiyle sözleşmesi olan yaklaşık 500-600 kadar karikatürcüsü ve desen çizeri de vardır. 1926'dan bu yana New Yorker'da 58 binden fazla karikatür basılmıştır. Hem sayı hem de nitelik olarak bu karikatür kütlesinin azımsanmayacak mertebede önemli olduğunu düşünüyorum. Elbette gazetelerde de her hafta binlerce karikatür basılmaktadır, ancak New Yorker'ı ötekilerden ayıran bir durum sözkonusudur. Dergiyle sözleşmesi olan her karikatürcünün her karikatürü basılacak diye bir koşul yoktur. Yeri gelmiştir, benim karikatürlerim de iki ay süresince dergiye girememiştir. Benim ve diğer karikatürcülerin haftada 10-15 karikatür çizdiğini gözönüne alırsanız üretilen ve basılan karikatürlerin oranını düşünün. Dahası da var, seçilen 15-20 karikatür daha önce yayımlanmış ve arşivlenmiş 58 bin karikatürle karşılaştırılır ve eğer geçmiş yıllardaki çalışmalara öykünme söz konusu olmuşsa o karikatürler elenir. Görüldüğü gibi ortaya oldukça hassas bir seçme sistemi çıkıyor. İşte gazetelerle New Yorker'ı birbirinden ayıran bu sıradan olmayan seçme işlemidir."

Robert Mankoff doğma büyüme New York'lu. Çocukluğu New York'un kozmopolitan Queens bölgesinde geçmiş. Liseyi sanat ve müzik ağırlıklı bir okulda okumuş ("Fame" adlı film bu okulu konu almış). Ardından Syracuse üniversitesine girmiş. Vietnam Savaşı sırasında askerlikten uzak durabilmiş: "Savaşa gitmemeyi öğrenci kalarak başardım" diyor. Savaşın ertesinde sağda-solda birtakım işlere girip çıkmış. Derken 'deneysel psikoloji' konusunda merak salmış ve bu konuda doktora yapmaya başlamış. O dönemlerde akademik çalışmaya eğilimli olduğundan sözediyor Mankoff. Yelpazesi geniş sayılabilecek bir eğitimden geçtiğini ama alçakgönüllülükle "Bugün hiçbir şey bilmediğini" söylüyor. Öğrencilik döneminde yüreğinde karikatür tutkusunu hep taşımış; çiziktirmeyi hiç bırakmamış. Otuzlu yaşlara gelince de diğer her şeyi bırakmış ve karikatürcü olmaya karar vermiş. New York'taki çeşitli dergilerde yayımlatmış çizgilerini. Parantez açarak belirteyim burada: Mankoff 'yayım' sözcüğü yerine 'satmak' sözcüğünü kullanıyor daha çok. Çizgilerini New Yorker'a 'satmak' iki yılını almış. Posta ile yollamış eserlerini. Halen New Yorker'da çizen birçok karikatürcünün de derginin bünyesine posta yoluyla girdiğini vurguluyor Mankoff. Ancak tanınmayan bir karikatürcünün New Yorker'ın bünyesine girebilmesinin çok çok zor olduğunu vurguluyor.

Öğrencilik yıllarında bilgisayarla haşırneşirliği de başlamış. Kısa ve basit programlar yazmış. "Bilgisayarlara ilgimi hiç yitirmedim. 1977-78'den itibaren kişisel bilgisayarlar pazarlamaya başlandığından beri aklımdan hep bir bilgisayar sahibi olmak geçiyordu. 1980 yılında bir 'Radio-Shack' marka bilgisayar satın aldım. Belleği 16 kilobyte olan bu aleti alıp eve götürdüğümde ne kadar heyecanlandığımı anlatamam. O an yapabileceklerimin neredeyse sonsuz olduğunu düşünüyordum. 1990 yılında o zamanın en gelişmiş donanımına sahip olan 'Macintosh' marka bilgisayar satın aldım. Hemen New Yorker'a gidip arşivleri için bilgisayar kullanmalarını önerdim. O tarihlerde New Yorker'da yayımlanmış karikatürlerin başka yayın organları veya kişilere satışından yıllık 250 bin dolarlık gelir sözkonusuydu. Satış işlemi arşiv taraması, yazışmalar ve diğer işlemler yüzünden zaman alıcıydı. Bütün bu işlemleri bilgisayar ortamına taşımayı önerdim. İnanıyordum ki, karikatürleri bilgisayarda arşivlemekle herkes kazançlı çıkacak; örneğin karikatürcüler bundan büyük yarar görebilecekti. **Halihazırdaki sistemde karikatürcü, bir de hele yaşlanmaya başladıysa, çizdiği son karikatür ile varolmak zorunda.** Oysa eserleri toplandığında çizdiği ilk karikatür de sonuncusu kadar önem kazanmış olacaktı. Bütün bunları anlattığımda aldığım yanıt 'hayır' oldu. O dönemlerde New Yorker daha az 'ticari'ydi. Derginin ürünleri başka yayınlar tarafından çalıntı olarak nisbeten daha kolay basılıyordu. Aldığım olumsuz yanıt üzerine ben de New Yorker'ın karikatürlerini arşivlemek yerine basılmaya değer görülmeyen karikatürleri arşivlemek üzere kendi şirketimi, ya-

ni 'karikatür bankası'nı 1992 yılında kurdum. Geçen yılın sonunda da bu şirketi New Yorker'a sattım ancak halen şirketin başındayım. Şu sıralar son on yıl içinde New Yorker'da basılmış karikatürleri görüntüleriyle –ve çizerlerini de elbet– arşivlemiş durumdayız. Geriye kalan yaklaşık 50 bin karikatür ile bilgiler arşivlenme aşamasında olup bu çizgileri görüntülü olarak ilerde arşivleyeceğiz."

Bu uğraşın zorluğu üzerine konuşuyoruz Mankoff'la. New Yorker'da işin başından harcın iyi atılmış olduğunu her yazının, resmin ve karikatürün açıklamalı olarak, altyazılarıyla, anahtar sözcükleriyle ve tarihleriyle zaten kağıt üstünde belgelenmiş olduğunu anlatıyor bize.

Söyleşimizi 'mizah' üzerine, 'mizahın üretimi' üzerine sürdürüyoruz. Esprinin alabildiğince genel olabilmesi, kapalı çevre ve çevrim içinde bulunması halinde değeri kalmayacağını anlatıyor Mankoff. New yorker'ın da 'işadamı' esprileri konusunda kapalı olduğunu anımsattığımda önce durakl ıyor, "Evet" diyor, "Çoğunlukla öyle olagelmiştir. Bunun birkaç nedeni var elbet. Sürekli dalga geçebileciğiniz tek sosyal sınıf, parayı ve de gücü elinde bulunduranlardır. Daha aşağıda bulunanlarla mizah yapmak genellikle hoş değildir. Zenginler ve güçlülerin elinde her türlü olanak bulunur. Onları yüceltmek mizah değildir. Onların da insan oldğunu, örneğin tuvalete gittiklerini karikatürcü anımsatır."

New Yorker'da yer alan karikatürlerdeki alayın yeterince keskin olup olmadığını tartışıyoruz. Mankoff mizahın nesnel olmadığını, öznel olduğunu, karikatürcünün nihayetinde "tek kişilik gösteri sanatçısı" olduğunu anlatıyor ve New Yorker'da karikatürcülerin yönlendirilmediğini söylüyor. Yine de seçimin editör tarafından yapıldığını vurgulayarak editörün görüşünün basılacak karikatürlerin içerik ve niteliklerine karar verdiğini belirtiyor. Buna karşın okurların sesinin ve tadlarının da dergiyi şekillendirdiğini savunuyor. Dergide yenilik yapıp yapmadığını sorduğumda, şimdiye dek dokunulmamış veya az işlenmiş konuları da gündeme getirmeyi düşünmeyi anlatıyor.

Mizahın kendi içinde evrim geçirdiğini, bütünsellik yarattığını tartışıyoruz. "Yüzyıl önce bedensel kusurlu bir insan alay konusu olabilirdi örneğin" diyor Mankoff. "Karikatürdeki önemli olgu çizginin ve esprinin yaşaması, yeni çizgi ve esprilere gebe olabilmesi, tazelerini üretmesidir. Özgün atmosfer yaratmak ve yarattığınızı yaşatabilmek bu bağlamda çok önemlidir."

Karikatürün sanat-kaygısı taşımanın ötesinde daha çok fikir-kaygılı eser olduğuna ilişkin yaygın görüşü aktarıp bu konudaki düşüncelerini öğrenmek istiyorum: "Karikatürün güzel-sanat olup olmadığından önce niye yapıldığına bakmak gerikir. Çizer, tek ve bir tek nedenle çizer: kendisi için. Evet, kendisi için çizmesine karşın karikatür iletişim aracıdır. İlla ki herkesle de iletişim kurması gerekmez. Bu hem insanın hem de 'düşün'ün (intelligency) doğası gereğidir. Ortalama insan vardır, ortalamanın üzerinde insan vardır. New Yorker'da yayımlanan karikatürlerin mutlaka geniş kitlelerin beğenisine sunulması gerekmiyor. Bugün milyonlarca insan çok saçma filmlere gülüyor." Bu noktada New Yorker'da yayımlanan karikatürlerin çizgi dünyasındaki yerini soruyorum. Mankoff, "Dünyadaki durumunu bilemem, bu öznel değerlendirme olur, ama ABD'nin en iyileri elbet." diye yanıtlıyor. "Asıl önemlisi şu ama..." diyor, "Biz kendi alanlarında en iyi olanların eserlerini basmakla kalmıyoruz, çoğunlukla geri de çeviriyoruz, yani eserlerin yüzde doksan beşini basılmaya layık bulmuyoruz. İşte bu güçlü yapıyor dergiyi."

New Yorker'ın 1925'te yayın hayatına atılmasının ardından tez yükselen ivme gösterdiği dönem, Avrupa'nın Amerikan edebiyatını "keşfedip" ciddiye aldığı dönemlere rastlar. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu edebiyat saygınlık gör-

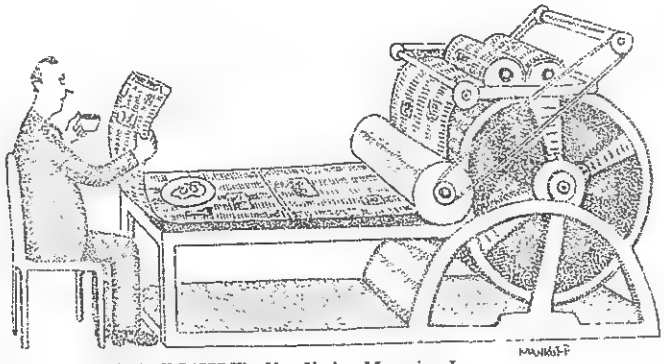

Mankoff ©1977 The New Yorker Magazine, Inc.

meye başlamıştır. İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'daki edebiyat çevreleri New Yorker'ı bu oluşumun merkezinde görmeye başlarlar. New Yorker'da buna sessiz kalmayarak bu ülkelerin kendi ülkelerinin dışında sesi duyulan yazarlarının ve de özellikle karikatürcülerinin eserlerinden örnekleri bünyesinde sergilemeye başlar. Bugün artık hiç kuşkusuz kurumsallaşmış bir kimliğe bürünmüş New Yorker'ın amblemi ilk günkü gibidir; bir aristokratın profilden portresidir bu...

Dünya karikatürünü izleyip izlemediğini soruyorum. "Doğrusu izlemiyorum," diyor. "Ama çiziktirmeye yeni başladığımda New York halk kütüphanesine gidip dünyanın

dört bir yanından gelen yayınlara gözatardım. İsveç kökenli Polonya çıkışlı dergileri incelerdim. O dönemde 'mekanizasyon' konulu veya 'tanklara çiçek takılı' karikatürler revaçtaydı. Bunlara ilgiyle bakardım. Avrupa karikatürü yazısız olma eğilimindeydi. Nedenini bilmiyorum. belki çok çeşitli dillerde konuşan insanlara hitap ediyordu bu karikatürler. Ama Amerika homojen sayılabilecek yapıda, ayrıca İngilizce de esprili bir dil. Bizim karikatürler belki bundan yazılı olma eğiliminde daha çok..."

Bir meslek kuruluşuna üye olup olmadığını sorunca "üye olmadığını, gerek görmediğini" öğreniyorum. Bir Uluslararası Karikatürcüler Derneği veya Organizasyonu kurulmuş olsa ilgilenip ilgilenmeyeceğini merak ediyorum. "Daha çok resmi olmayan grupları, küçük topluluklar ile uzun ve keyifli öğle yemeklerini tercih ettiğini öğreniyorum. Bunlara karşın kendi ürünüyle daha az ilgilendiğini daha çok diğer karikatürcülerin eserlerini organize etmeyi yeğlediğini söylüyor. Uluslararası yarışmalara karşı olmadığını ama ilgilenmediğini de belirtiyor.

Nasıl ve niye karikatür editörü seçildiğini soruyorum Mankoff'a. "Açıkçası editörlük biraz pis bir iş..." diye şaka yaparak devam ediyor: "Lee Lorenz 1973 yılından beri sürdürdüğü karikatür editörlüğü görevinden emekli olacağını açıkladığında birinin seçilmesi gerekiyordu. Benim kısmen karikatür bankası için verdiğim uğraş, kısmen karikatüre olan sevgim ve nihayet bu meslekte ulaştığım düzey New Yorker'ın yöneticisi Tina Brown'ın gözünden kaçmadı. Şunu eklemek gerekir ki, belki birçok kişi karikatür editörü olabilir ancak bir karikatüre bakıp onun benzerinin örneğin 1940 yılında Peter Arno tarafından çizilmiş olduğunu yakalayamaz. Bu ise deneyim gerektirir. Ben hiç çekinmeden öncü olarak görüyorum kendimi. Bunu çekinmeden söylüyorum." Bu noktada Türkiye'nin saygın çizerlerinden Ali Ulvi Ersoy'un 1950'de ABD'de kaldığı süre içinde New Yorker'da karikatürlerinin yayımlandığını, bu süre içinde birinci sınıf saydığı karikatürlerinin 'ABD'de zor anlaşılır' gerekçesiyle reddedilip ikinci sınıf saydığı 'karı-koca ilişkisi' veya 'satıcı-müşteri çekişmesi' gibi karikatürlerin ismarlandığını aktarıp, buna karşın Saul Steinberg'in o dönemlerde devrim yaratan modern çizgilerinin dergiye nasıl girebildiğini açıklamasını istediğimde aldığım yanıt "bilmiyorum" oldu.

Herhangi bir ülkede, bir karikatürcünün çizdiği karikatürden dolayı hapse atıldığını duyduğunuzda ne hissedersiniz diye soruyorum. Acı acı gülüyor, "Elbette çok üzülürüm. Hiç kimsenin düşüncesini ifade etmesi yüzünden hapsedilmemesi gerekir. Ancak şunu da unutmamak gerekir: ABD'de de aykırı bir karikatür yüzünden üzerinizde editörlerin baskısını hissedebilirsiniz. Reklamcılar eserlerinizi tanıtmayabilirler. Eserleriniz basılmayabilir. Sansürün türleri çok çeşitlidir," diye açıklıyor.

Karikatürün akademik çevrelerce yeterince ciddiye alınıp alınmadığını konuşuyoruz. "Herhalde karikatür fazlasıyla ulaşıyor insanlara. Akademik yorumlara gerek kalmıyor. Böylesi analizlerin olmaması belki de daha iyi," diyor. Karikatür hakkında, dahası kendisi hakkında doktora tezleri yazılıyor olsa tepkisinin nasıl olacağını sorduğumda, "o zaman başka... Aman çok iyi olur tabii," diyor gülerek. Sonrasında eleştirmenlere çatmaktan geri durmuyor, "Eleştirmenler genellikle bir şey yarattıklarını sanırlar -ki yaratmazlar. Ben eleştirmenlere kuşkuyla bakarım ama karikatürleri derleme ve seçme aşamasında katı ve eleştirisel değilimdir."

Mizahın geleceği konusunda iyimser olup olmadığını sorduğumda, "Haddinden fazla iyimserim. Dahası pasif anlamda değil, aktif olarak iyimserim. Bunun için uğraşıyorum. Yapmaya çalıştığım işlerin özünde bu görüş yatıyor. Kitaplardan, dergilerden elektronik ortama taşınıyor mizah. Internet ile her tarafa hızla ulaşmak sözkonusu. Ancak unutmamak gerekir ki bu ortamda da girişimlerin genelinin yüzde doksan dokuzu büyük olasılıkla başarısızlığa uğrayacak; geriye kalan yüzde bir başarı kazanacak. Her şeyin gelişiminde buna benzer orantı bulabilirsiniz. Örneğin basılan kitapların yüzde doksan dokuzu başarısız olmakta ama kitap endüstrisi halen var. Yapılan filmlerin yüzde doksan dokuzu başarısızdır ama sinema endüstrisi halen ayakta. Mizahta da aynı şey olacak. Birçok kişisel girişim ayakta kalmayacak ama yeni oluşumlar meydana gelecek. Bu söylediklerime bakıp benim, karikatürün Bill Gates'i olduğumu düşünmeyin sakın ha..."

Söyleşinin başından beri Mankoff'un, karikatür bankasının veri tabanını anlatmak istediğini sezdiğimden konuyu tekrar "bankasına" getiriyoruz. Diz üstü bilgisayarını açıyor. "Ben bunu her yere taşıyabiliyorum," diyor. "1982'den beri uğraşıyorum bu veri tabanı için. Meyvesini 1996'da New Yorker'a satarak aldım. Yakın gelecekte de bu programı pazarlamayı düşünüyorum. Özellikle fotoğraf sanatıyla uğraşanların işine yarayabilir," diye anlatıyor. Örnek olsun diye veri tabanında "bilim karikatürleri" üzerine bir araştırma yapıyor ve arşivde 680 adet karikatür bulunduğunu söylüyor. Ekranda beliren bir karikatürü bana gösteriyor. Sonra "Bakalım 'Rusya' konulu kaç karikatür yayımlanmış New Yorker'da?" diyor. 230 adet karikatürün yer aldığını buluyoruz; ilki de 1926 yılında yayımlanmış... "Biliyor musunuz, televizyon konulu ilk karikatür de 1926 yılında yayımlanmış" diye anlatıyor ekrandaki verilere bakarak. "Türkler hakkında bir şey var mı?" diye soruyorum. Bilgisayarını tuşlayıp ekrana bakıyor ve "Vay! 115 karikatür yayımlanmış" diye yanıtlıyor.

Mankoff Türkiye'yi bilmediğini ama fırsat bulursa günün birinde ziyaret etmek istediğini söylüyor.

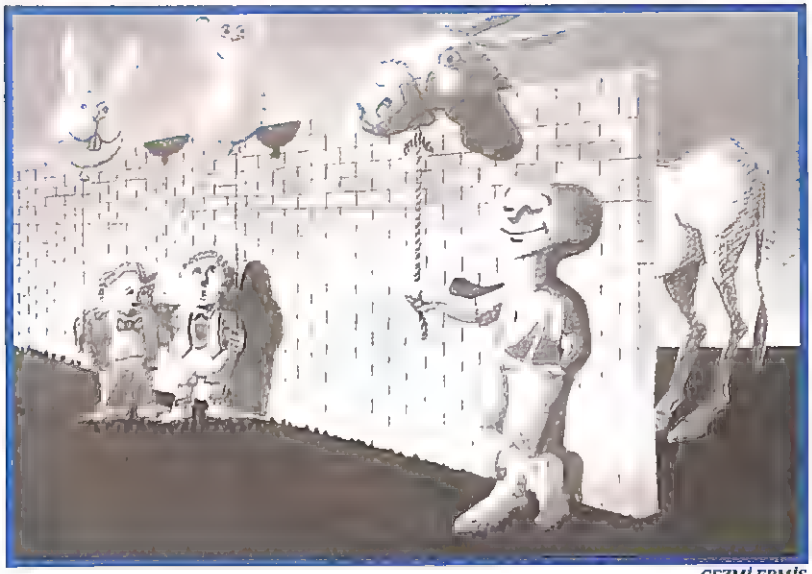

CEZMİ ERMİŞ

Taejon albümünde ülkemiz çizerleri geniş yer aldı

Güney Kore'de düzenlenen Taejon Uluslararası Karikatür Yarışması sonuçlandı ve albümü katılımcılara gönderildi. Türkiye'den Mehmet Gölebatmaz, Cezmi Ermiş, Muhsin Omurca, Yüksel Can, Seyit Saatçi, Sema Ündeğer, Eray Özbek, Erdoğan Başol ile Kıbrıs'tan Hüseyin Çakmak'ın karikatürleri ilk 50 karikatür arasına girdi ve kitapta yer aldı.

Yarışmada ödüller ise şöyle dağıtıldı: Büyük ödül: Valentin Druzhinin (Ukrayna), altın ödül: Andrey Sibert (Rusya), gümüş ödül: Dusan Ludvig (Yugoslavya), Jungin Lee (G. Kore), Sergei Rastorguev (Rusya), özel ödül: Eua Ha Hong (G. Kore), bronz ödüller: Louis Postruzin (Avustralya), Hyun Gan Zee (Kore), Horia Crison (Romanya), W. Rasing (Hollanda), Victor Zuev (Ukrayna).

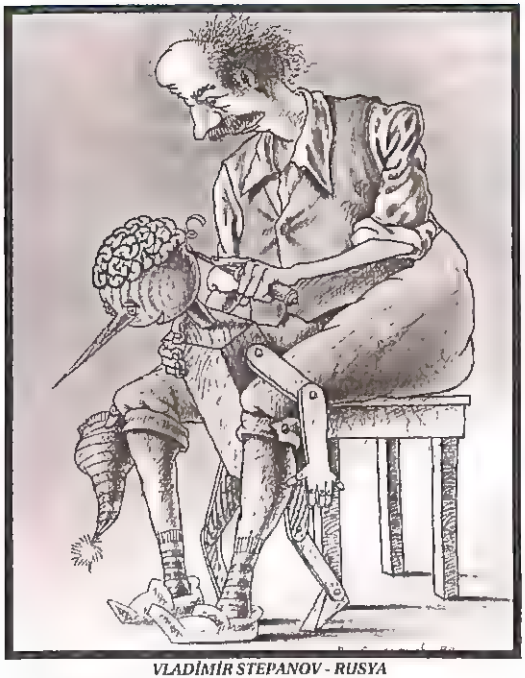

VLADİMİR STEPANOV - RUSYA

MİODRAG VELİCKOVİC - YUGOSLAVYA

BÜYÜK ÖDÜL

VALENTİN DRUZHİNİN - UKRAYNA

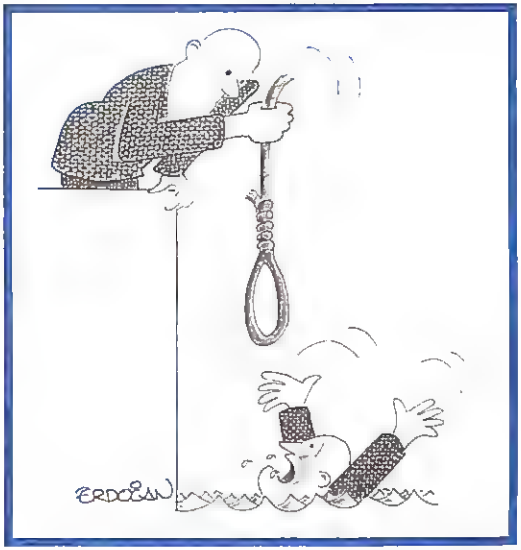

ERDOĞAN BAŞOL

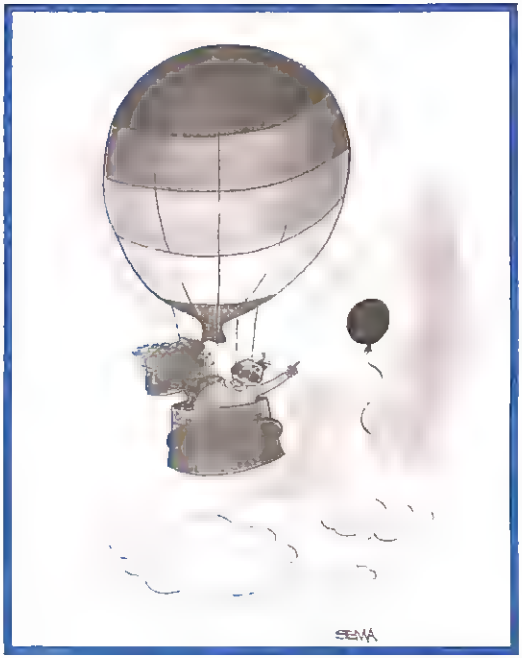

SEMA ÜNDEĞER

Yönetimler mizahtan korkuyor

Karikatürcüler Derneği'nin 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü'nde açtığı "Düşünceyi saklasak da mı yasaklasak, yoksa yasaklasak da mı saklasak" isimli sergi, cumartesi günü sona eriyor. Karikatürcüler Derneği'nin Yerebatan Sarnıcı çıkışındaki merkezinde açılan sergide, Turhan Selçuk, Mehmet Gölebatmaz, Halil Eser, Muammer Kotbaş, Mustafa Bilgin, Canol Kocagöz, Musa Kart, İsmail Gülgeç, Sami Caner, Kemal Gönen, B. Sadık Albayrak, Yüksel Üngör, Cem Kenan Öngü, Yaşar Babalık, Ferit Avcı, Ferruh Doğan, Kemal Urgenç, Ender Özkahraman, Mete Göktürk, Cumhur Gazioğlu, Murat Özmenek, Muhammet Tunçsan, Serdar Canaslan, Turgay Karadağ, Mehmet Aslan, Murat Sayın, Akın Önder, Ali Ulvi, Kamil Eser, İzel Rozental, Kamil Yavuz, Ayhan Kiraz, Ahmet Ümit Akkoca'nın yapıtları yer alıyor. Sergide ayrıca cumhuriyet döneminde hakkında dava açılmış ve beraat etmiş karikatürlere de yer verilmiş. Karikatürleri sergilenen çizerlerle görüştük.

Ferruh Doğan yargılanan karikatürlerle ilgili düşüncelerini şöyle anlattı: "Düşünce özgürlüğünün en önemli ölçülerinden biri mizah ve karikatüre tahammül etmektir. Kapalı otoriteler, iktidarlar mizah ve karikatürden hep korkmuşlardır. Bu bütün dünyada böyle, Türkiye'de de böyle oldu. Bu sergiyle birlikte Türkiye'deki iktidar değişimlerini, karikatürlerin hangi engellere takıldığını görüyoruz. Bir bakıma Türkiye'nin düşünce tarihi de ortaya çıkıyor." **Ali Ulvi** ise düşüncenin yasaklanmasını bir türlü benimseyemediğini söylüyor: "Yasaklamayı benimseyenler bizim dışımızdaki insanlar. Hep yönetilen oldum, düşüncelerimizi kimisi yasaklayıp sakladı, kimisi saklayıp yasakladı ve bugünlere geldik. Bugünden sonra umarım bizi yönetenlerin düşüncelerini biz yasaklayacağız."

Ali Ulvi "Hep yönetilen oldum, düşüncelerimizi kimisi yasaklayıp sakladı, kimisi saklayıp yasakladı ve bugünlere geldik. Bugünden sonra umarım bizi yönetenlerin düşüncelerini biz yasaklayacağız."

MEHMET KAHRAMAN / SERGİDEN

Turhan Selçuk da bugüne dek düşünce özgürlüğü konusunda birçok şeyin yapıldığını ve serginin de bu savaşımın bir parçası olduğunu belirtiyor.

Karikatürcüler Derneği Yönetim Kurulu üyesi **Cem Kenan Öngü** de derneğin yıllardır yasaklar konusunda sürekli çalışmaları olduğuna dikkat çekiyor. "Dernek üyelerinin çizdiklerinden dolayı sürekli başlarına bir şeyler geliyor. Ahmet Erkanlı, geçen yıl karikatürlerinden dolayı 45 aya yakın ceza yedi ve bununla ilgili olarak cezaevinde yattı. Türkiye'de düşünce konusunda 1980'den sonra çok yoğun bir şekilde baskılar var. Dernek olarak duyarlılığımızı sergiledik."

Çizdiği karikatürlerden dolayı yargılanan ve cezaevine giren **Ahmet Erkanlı**, yönetimlerin karikatürden korktuğunu dile getirdi. "1993'te karikatürlerimden dolayı otuz ay ceza yedim. Dört buçuk ay cezaevinde yattım, ancak cumhurbaşkanının, sağlık raporu ve Karikatürcüler Derneği'nin girişimleriyle cezam kaldırıldı. Yönetimler karikatürden korkuyor, bu da dürüst, adil olmayan yönetimlerin korkusu ve kuşkusu ."

Kemal Urgenç de Türkiye'de son dönemde sanatçılara, yazarlara, çizerlere gelen yasaklamalara dikkat çekiyor: "Dünyada hiçbir cezaevinde karikatürcü yok, bizde olması üzüyor. Biz dünyada sanattaki başarılarımızla dikkat çekmek istiyoruz. Nasreddin Hoca, Timur devrinde bu baskıları yaşamamış, ama Timur'un gösterdiği hoşgörü Nasreddin Hoca'nın torunlarına gösterilmiyor." 1997'de karikatürleri en çok yargılanan karikatüristlerden birisi olan Musa Kart, çözümlenmemiş ve dev boyutlara ulaşmış pek çok sorun olduğunu vurguluyor: "Ülkemizde de yaygın ve yerleşik bakış açıları yasal çerçevelerle güvence altına alınmışdurumda. Bu sorunların çözümünün radikal yaklaşımlara ihtiyaç duyduğuna inanıyorsanız ve bu inancınız doğrultusunda tepki geliştiriyorsanız, yargı tehdidi altında olmanız çok doğal. Ama yolumuz mahkeme koridorlarından geçse de yürümeye devam edeceğiz.

Nurdan Cihanşümul
Cumhuriyet, 9 Ocak 1998

YİTİRDİĞİMİZ ÇİZERLER

OSMAN FİLİZ / 1927-1991

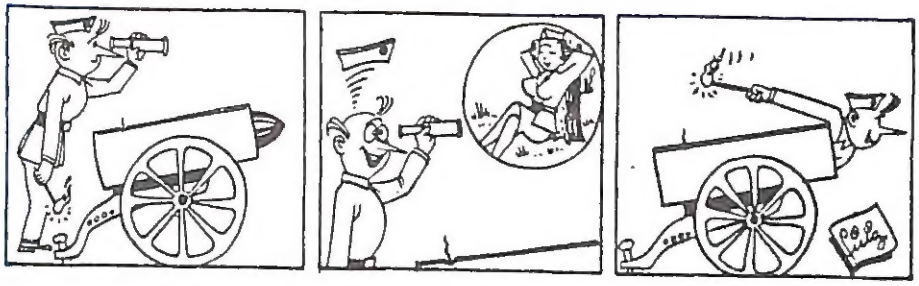

Osman Filiz, 1927 yılında Akşehir'de doğdu. İlk karikatürleri "Alay" adlı mizah dergisinde yayımlandı. 1942 yılında cam dekoratörü olarak çalışırken Cumhuriyet gazetesi "Yunus Nadi Karikatür Yarışması"na katılarak ikinci oldu. Bu tarihten itibaren sürekli çizmeye başladı. Horoz, Yeni İnci, Şaka, Hafta, Magazin, Tef, Karakedi, Gölge, Son Posta, Son Saat, Tercüman dergi ve gazetelerinde çalıştı. Filiz, "Hafiyeler Kralı" adlı çizgi romanı ile "Efkar Bey" karikatür bandını uzun yıllar çizdi. Evli iki çocuk babası olan Filiz, basın şeref kartı almaya hak kazanmıştı. Osman Filiz, 22 Kasım 1991 günü geçirdiği beyin kanaması sonucu İstanbul'da aramızdan ayrıldı.

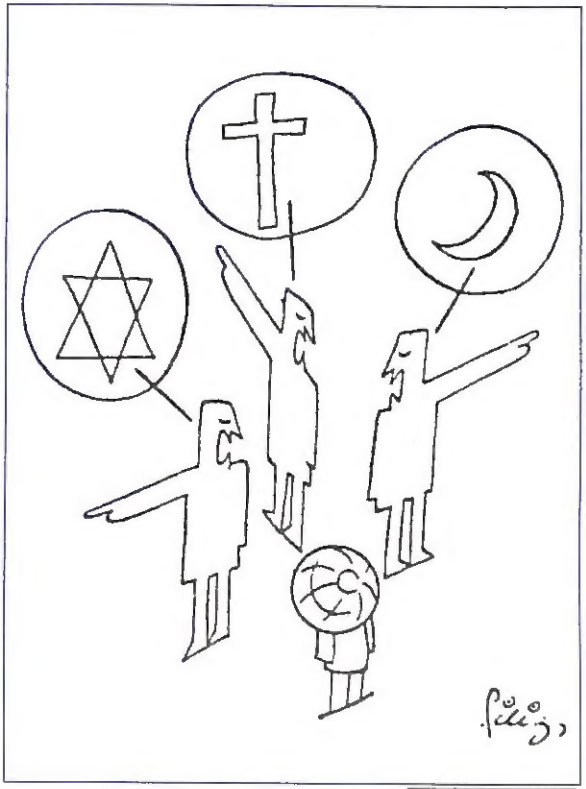

Üçüncü Nehar Tüblek Karikatür Yarışması

Nehar Tüblek anısına Beşiktaş Belediyesi ile Karikatürcüler Derneği'nin ortaklaşa düzenledikleri karikatür yarışmasının bu yıl üçüncüsü yapılacak.

•Konu: "Beyefendilik" üzerine.

•Yarışma amatör profesyonel herkese açıktır. Her sanatçı dilediği sayıda yapıtla katılabilir. Teknik ve boyut serbesttir.

•Yarışmaya en son katılma tarihi 13 Şubat 1998.

•Seçici Kurul: Ayfer Atay (Beşiktaş Belediye Başkanı), Ferruh Doğan, Güngör Kabakçıoğlu, Semih Balcıoğlu, Turhan Selçuk, Zeki Beyner, Cem Kenan Öngü (Karikatürcüler Derneği Temsilcisi).

•Ödüller: Birincilik ödülü: 100 milyon TL, ikincilik ödülü: 70 milyon TL, üçüncülük ödülü: 40 milyon TL, üç yapıta mansiyon: 20'şer milyon TL ve onur plaketi. Beşiktaş Belediyesi özel ödülü, Beşiktaş Jimnastik Kulübü özel ödülü, Karikatürcüler Derneği özel ödülü, Dünya Yayıncılık özel ödülü, Nehar Tüblek Ailesi özel ödülü. Özel ödüller plaket olarak verilecektir.

•Adres: "Nehar Tüblek 3. Karikatür Yarışması", Karikatür ve Mizah Müzesi, Atatürk Bulvarı, Kovacılar Sokağı, No: 12 Fatih, İstanbul.
Tel: (0212) 521 12 64

yarışmalar

Uluslararası 'Doğa ile Barış' Karikatür Yarışması

Cartoon Yayıncılık, TEMA Vakfı ve Karikatürcüler Derneği'nin birlikte düzenledikleri "Doğa ile Barış" karikatür yarışmasının 1998'de ikincisi düzenleniyor.

Konu: Orman ve Çölleşme. Yarışma bütün çizerlere açık. Yayımlanmamış ve ödül almamış yapıtlar katılabilir. Teknik serbest. Boyutlar: A4 (21x29.7) veya A3 (29.7x42). Yapıtlar yarışma sonrasında Karikatür ve Mizah Müzesi'ne bırakılacaktır. Yarışma karikatürlerinin sergi, tanıtım, duyuru gibi amaçlar dışında kullanılmak istenmesi halinde sanatçının yazılı izni alınacaktır. Ödüller 500 adet ağaçtır. Bu ağaçlar, a) yarışma karikatürleri arasında jürinin seçeceği 41 yapıtın çizeri, b) 7 jüri üyesi, c) Yaşı en büyük çizer, d) en genç çizer adına Cartoon Ormanı'nda dikilmiştir. Yarışmanın albümü hazırlanacak ve bütün katılımcılara gönderilecektir. Yarışma sergisi 5 Haziran 1998 günü açılacaktır. Son katılım tarihi: 10 Mayıs 1998. Gönderme adresi: İbrahimağa Çeşme Sk. Gül-2 apt. No: 2 Kadıköy 81010 İstanbul.

'Çocuk, Tütün ve Sağlık Yarışması

Yarışma bütün çizerlere açıktır. karikatürler yayımlanmış olabilir, ancak ödül almamış olmalıdır. Teknik serbesttir. En fazla üç karikatür gönderilebilir. Boyutlar 25x35 cm'den büyük olmamalıdır. Karikatürlerin arkasına isim, soyadı, adres ve telefon numarası yazılmalı, fotoğraflı özgeçmiş eklenmelidir. Karikatürler "Novartis" şirketince kitap, kartpostal, broşür vs. olarak kullanılabilecektir. Ödül alan, İstanbul dışından gelen çizerlerin otobüs veya tren giderleri Novartis şirketince karşılanacaktır. Ödül alan karikatürler şirketin olurken, öteki karikatürler Karikatür ve Mizah Müzesi arşivine konacaktır. Son katılma tarihi: 7 Mayıs 1998. Adres: Çocuk, Tütün ve Sağlık Karikatür Yarışması, Karikatür ve Mizah Müzesi, Atatürk Bulvarı, Kovacılar sk. No: 12 Fatih İstanbul.

30. Üsküp Uluslararası Karikatür Sergisi

"Benim temam" başlığı altında bütün konuları kapsayan yarışmanın temel şartı, bu konuların "gülünç"lüğünün yakalanması.

•Bütün dünya karikatürcülerine açık yarışmaya en fazla 3 karikatürle katılınabilir.

•Boyutlar: 30x40 cm. Bütün karikatürlerin arkasına isim ve adres yazılması unutulmamalı.

•Yarışma albümü, içinde eseri bulunan yarışmacılara gönderilecek.

•Son katılma tarihi: 15 Mayıs 1998.

•Katılma adresi: REDAKCIJA "OSTEN" - SVETSKA GALERIJA NA KARIKATURI P.BOX 383, 91000 SKOPJE - R. MAKEDONIJA.

Ödüller: Büyük ödül: altın plaket ve 2 bin DEM, ikincilik ödülü: gümüş plaket ve bin DEM, üçüncülük ödülü: bronz plaket ve 500 DEM, dördüncülük ödülü: üç esere 300'er DEM, beşincilik ödülü: üç esere 200'er DEM, Üsküp kenti özel ödülü.

7. George Van Raemdonck Yarışması

Konu "Gülmek en iyi ilaçtır".

Yarışma bütün dünya çizerlerine açıktır. Karikatürlerin yazısız olması isteniyor. Teknik serbesttir. En fazla üç karikatür gönderilebilir. Boyutlar en küçük 30x21 cm, en büyük 50x40 cm olmalıdır. Karikatürlerin arkasına isim, soyadı, adres ve telefon numarası yazılmalı, fotoğraflı özgeçmiş eklenmelidir.

Zarfın üzerine gümrük engeli çıkmaması için "Sample without value" yazılması gerekiyor.

Son katılma tarihi: 21 Şubat 1998.

Adres: Hugo Van der Aa

Provinciesteenweg 518 2530 - Boechout (Belgium)

Ödüller: a) 30 bin BF, b) 15 bin BF, c) 10 bin BF, d) Üç yapıta 5 biner BF.

KENT TV'DE SAMİ CANER PROGRAMI

12 Ocak Pazartesi günü, Adapazarı ve İzmit bölgesinde yayın yapan Kent TV'de Sami Caner'in sanat yaşamını konu alan bir program yayınlandı. Programda, karikatür ustaları Semih Balcıoğlu, Tan Oral, Ferruh Doğan, Kamil Masaracı ve Raşit Yakalı'nın Sami Caner ile ilgili değerlendirmeleri yer aldı. Ayrıca Sami Caner'in yakın dostları görüşlerini ve anılarını aktardılar.

MUHİTTİN KÖROĞLU KARİKATÜR SERGİSİ

Muhittin Köroğlu, "Şimdi Çevre Zamanı" başlıklı sergisini Ankara Devlet Güzel sanatlar Galerisi'nde (Necatibey Cd. No: 55, tel: 0312 229 30 37) 3-15 Şubat 1998 tarihleri arasında açıyor. Sergi açılışı 3 Şubat saat 18.00'de.

POROY YILIN KARİKATÜRCÜSÜ

Karikatür Vakfı "yılın karikatürcüsü" ödülünü Semih Poroy'a, "onur ödülünü" de Bedri Koraman'a verdi. Vakıf Danışma Kurulu, çağdaş karikatür anlayışıyla çizdiği karikatürler ve özellikle portre karikatüründe başarılı çalışmaları nedeniyle Semih Poroy'u "yılın karikatürcüsü" seçti. Kurul, 54 yıldır karikatür çalışmalarını başarıyla sürdürerek karikatür sanatımıza yaptığı katkılar nedeniyle Bedri Koraman'a da "onur ödülü" verilmesini kararlaştırdı. Semih Poroy'un portre karikatürlerinden oluşacak "Yılın Karikatürcüsü Karikatür Albümü" Karikatür Vakfı'nca bastırılıp, "Yılın Karikatürcüsü" belgesiyle birlikte, 8-12 Mayıs tarihleri arasında yapılacak 4. Uluslararası Ankara Karikatür Festivali'nde Poroy'a sunulacak.

ÇORUM 7. KARİKATÜR YARIŞMASI

Bu yıl "tiyatro" konusunda düzenlenecek yarışmaya, istenen sayıda eserle katılınabilir. Boyutlar: 25x35 cm. Teknik serbest. Zarfın üzerine "Karikatür" ibaresi yazılacak.
Ödüller: 1.lik: 50, 2.lik: 40, 3.lük: 30 milyon TL, üç esere: 15'er milyon TL başarı ödülü. Son katılma tarihi: 27 Mart 1998. Adres: Hıdırlık Sk. No: 9, Çorum.
Tel-fax: 0364 212 39 91

Düzeltme

Geçen sayımızda iki yanlışlık oldu. Kanat Atkaya isimli bir köşe yazarının gazetede yeralan köşe yazısından özetleyerek aktardığımız, Snoopy'nin çizeriyle ilgili haberin yanlış olduğunu öğrendik. Bedri Koraman'ın sergi röportajında Nazım Alpman'ın "ilk sergi" saptaması da yanlıştı. Okurlarımızdan özür diliyor, bu yanlışları saptayarak bizi uyaran Yener Çakmak'ın gönderdiği düzeltileri yayımlıyoruz.

Bedri Koraman'ın ilk karikatür sergisi 1963 yılında İstanbul'da açıldı

Karikatürk, Ocak 1998 sayısında yeralan, 22 Aralık 1997 tarihli Milliyet gazetesi Nazım Alpman imzalı yazı alıntısının başlığı olan "Bedri Koraman'ın ilk karikatür sergisi Amsterdam'da açıldı" gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü, Bedri Koraman, 1963 yılında İstanbul Taksim'de, "Fuaye" adlı gece kulübünde güzel genç kadın karikatürlerinden oluşan ilk karikatür sergisini açmıştır. Bu haber o günlerin gazetelerinde ve mizah dergilerinde yer almıştır. Çünkü Türkiye'de, bir gece kulübünde açılan ilk karikatür sergisidir.

Snoopy nasıl tatile çıktı?

Aynı sayıda yer alan "Snoopy tatile çıktı" başlıklı haberde, "Snoopy'yi bugüne kadar aralıksız çizen Schulz, eşinin ısrarlarıyla nihayet beş haftalık bir tatile çıkmaya karar verdi. Bu tatil sırasında gazeteler Snoopy'nin eski maceralarını yayımlayacaklar..." yazıyor. Oysa biz biliyoruz ki, Snoopy'nin yazar-çizeri Charles Monroe Schulz, 1983 yılında ABD'de vefat etti. Schulz'un ölümünden sonra Snoopy, King Features Syndicated tarafından çeşitli çizerlere hazırlatılarak günümüze kadar sürdürüldü. 1983'te vefat eden Schulz'a bu haberi uydurarı tebrik ederim. Rahmetlinin ruhu bu haberi okumuşsa, herhalde gülmekten katılıp ikinci kez ölmüştür. (Not: Schulz'un ölüm haberi 1983 yılı Karikatürk'te yer almıştır.)

Yener Çakmak

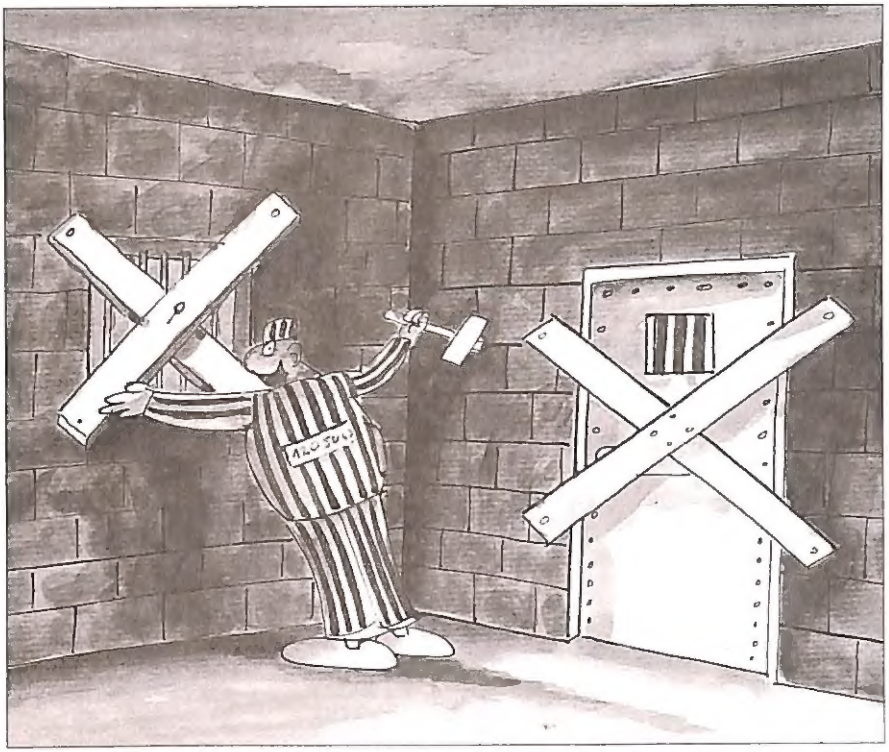

MİODRAG VELİCKOVİC - YUGOSLAVYA / ALTIN MUFLON ÖDÜLÜ

1. Uluslararası Altın Muflon Yarışması sonuçlandı

1. Uluslararası Altın Muflon Karikatür Yarışması sonuçlandı. 52 ülkeden 335 karikatürcünün 855 eserle katıldığı yarışmanın 7 Ocak 1998 Çarşamba günü toplanan seçici kurulu 5 saati aşan değerlendirme sonucunda Altın, gümüş, bronz Muflon ödüllerinin sahiplerini belirledi. Yarışmada ödül kazanan çizerler ve ülkeleri şöyle:

Altın Muflon Ödülü: Miodrag Velickovic (Yugoslavya), Gümüş Muflon Ödülleri: Ali Divandari (İran), Davood Yarahmadi (İran), Bronz Muflon Ödülleri: Hassan Karim Zadeh (İran), Alexandar Klas (Yugoslavya), Heymans Patrick (Belçika), Özel ödüller: Victor Zuev (Ukrayna), Hikmet Cerrah (Türkiye), George Gavrileanu (Romanya), Peter Niewendjik (Hollanda), Kazo Kanala (Slovakya), Masoud Ziaei (İran), Mehmet İlkerli (Kıbrıs), İgor Smirnov (Rusya), Mikhail M. Zlatkovsky (ABD), Fethi Develioğlu (Türkiye).

Karikatür yarışmasının yanısıra, Kıbrıs mizah kültürünün çeşitli dallarında eser üreten kişilerin de ödüllendirildiği "Altın Muflon Mizah Ödülleri" bölümünde , Galeri Kültür'ün yayımladığı "Kıbrıs Halk Fıkraları" isimli çalışması nedeniyle Mustafa Gökçeoğlu "Altın muflon Mizah Ödülü"nün sahibi oldu.

KARİKATÜR ve MİZAH MÜZESİ etkinlikleri

Şubat 1998

YENİ SERGİ

5-28 Şubat 1998
"Toplumda Adalet Duygusu"
Karikatür Sergisi

SÜREKLİ SERGİ

Türk Karikatürü
1860-1960

KOLEKSİYON

Mizah Kitaplığı Arşivi
Pazar, Pazartesi dışında hergün açıktır.

ÖZGÜN BASKI ATÖLYESİ

Uzman gözetiminde yapılan çalışmalara herkes katılabilir. Perşembe ve Pazar günleri dışında hergün 14.00-18.00 arası.

Atatürk Bulvarı, Kovacılar Sokak No: 12
Fatih İstanbul
Tel: (0212) 521 12 64